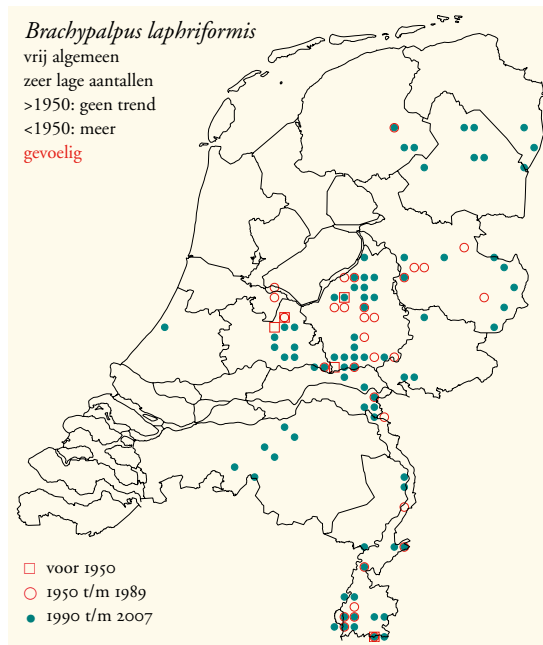

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Zuid-Noorwegen en Finland tot aan de Pyreneeën en Bulgarije en van Ierland tot in Rusland. In Nederland vrij algemeen in het binnenland en Zuid-Limburg, opvallend veel op de Veluwe, met een enkele vindplaats in het duingebied (2001 en 2002, Wassenaar ZH). Een generatie.

Ecologie

Alle typen loofbossen met grote boomstronken. De vliegen kunnen echter, als er in het bos geen of weinig geschikte bloemen staan, in vele andere biotopen waargenomen worden, zoals vochtige bloemrijke weiden langs de rand. Mannetjes vliegen vaak snel rond hoge boomstronken met rottend hout of staan daarvoor te zweven. Vrouwtjes zitten vaak op (witte) schermbloemen of struiken of rusten op bladeren.

In Nederland is een larve gevonden in een open rottingsholte in een den, samen met larven van *Callicera rufa* en *Myathropa florea* (pers. obs. J. van Steenis). Elders in Europa zijn de larven gevonden in rottend hout van boomstronken van twee tot vier meter hoog (ROTHERAY 1991). Hoewel de meeste vondsten in loofhout zijn gedaan, meldt Rotheray (1991) ook een larve uit taxus.

Summary – Scarce. More common before 1950, no trend since. Susceptible. A single larva was found together with larvae of *Callicera rufa* and *Myathropa florea* in a rot-hole in a *Pinus*-tree.

Brachypalpus valgus Grootspriet-molmzweefvlieg

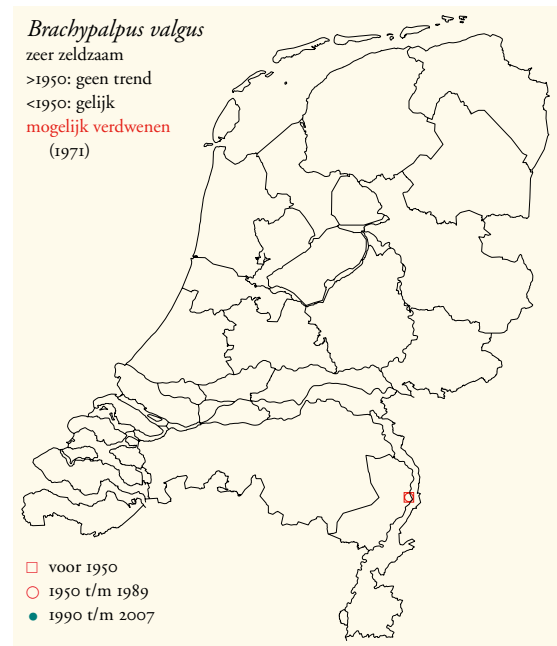
WR

Middelgrote tot grote *Brachypalpus* die sterk op een honingbij lijkt. Gezicht geel met zwarte middenstreep. Achterdijen van mannetje verdikt, de achterschienen zijn sterk gebogen. De ogen van het mannetje raken elkaar niet. Lengte 11-14 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Denemarken tot aan de Pyreneeën en van Bretagne tot in Rusland. In het hele verspreidingsgebied zeer lokaal en meestal in lage aantallen.

Er zijn slechts twee vondsten in Nederland: een mannetje bij Venlo (LI) op 21 april (voor 1900, maar jaartal onbekend) en, eveneens bij Venlo, een vrouwtje op 24 juni 1971. In de Duitse deelstaat Nedersaksen vliegt *B. valgus* in een generatie van maart tot in juni (pers. obs. J.-H. Stuke).

Ecologie

Van de Nederlandse waarnemingen zijn geen biotoopgegevens bekend. In Nedersaksen is de soort waargenomen in oud beuken- en eikenbos met dood hout (pers. obs. J.-H. Stuke).

De vliegen zitten vaak laag op zonbeschenen stronken en stammen, soms zelfs op de grond (pers. obs. J.-H. Stuke). Vrouwtjes zoeken boomstronken en dode stammen af voor geschikte plekken voor eileg (SPEIGHT 2003A).

De larve is gevonden in rottend hout in een stam van zwarte els (DUŠEK & LÁSKA 1988).

Summary – Very rare, last recorded in 1971, possibly disappeared.

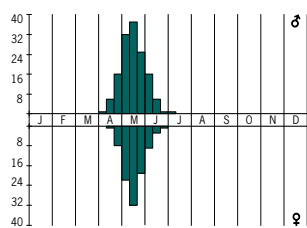
Caliprobola Juweelzweefvliegen

WR

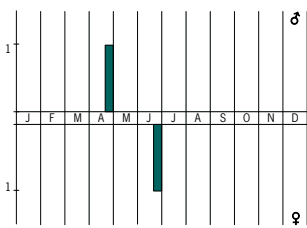
Grote opvallende vliegen (13-17 mm) met lang goudglanzend achterlijf met goudgele haarrijen op achterrand van de rugplaatjes. Poten relatief lang.

Taxonomie en determinatie

Determinatie is mogelijk met alle gangbare determinatiewerken.

Brachypalpus laphriformis

Brachypalpus valgus

Verspreiding

Palearctisch. Er is één Europese soort. De andere soort in dit genus, *C. aurea* Sack, 1910, komt in Georgië voor.

Ecologie

Zie soorttekst.

Caliprobola speciosa Juweelzweefvlieg

WR

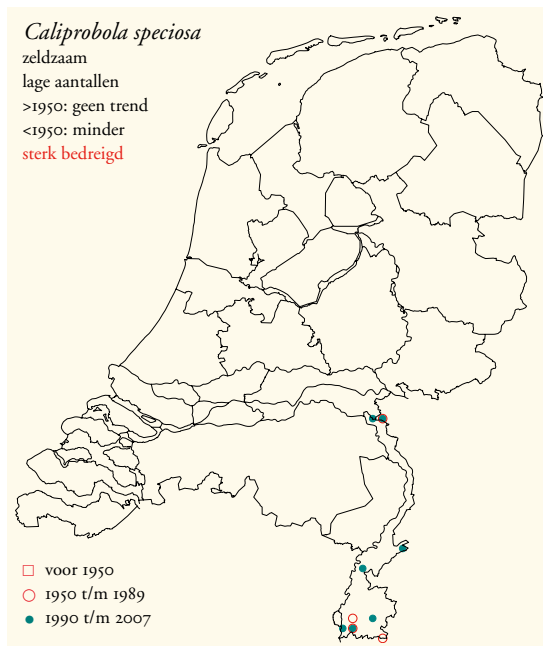
Onmiskenbaar met opvallend goudglanzend achterlijf met goudgele haarrijen op de achterrand van de rugplaatjes. Borststukrug en schildje zijn metaalgroen, de poten groten-deels oranje en de vleugel heeft een verdonkerde top en een geelachtige tint op voorhelft. Lengte 13-17 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van Europa tot in Oost-Siberië. In Europa van Zuid-Zweden tot in Noord-Spanje en van het uiterste zuiden van Engeland tot in Griekenland.

In Nederland zeer zeldzaam in Zuid-Limburg en het binnenland. De oudste waarneming stamt uit 1968 bij Rijksholt (LI) (VAN DER GOOT 1969). Er zijn drie vindplaatsen uit de periode 1950-1980 en negen van na 1980. Op de Riesenbergrug bij Gronsvelt (LI) en bij Groesbeek (GE) zijn de laatste jaren regelmatig exemplaren waargenomen.

Een generatie. In België vliegt de soort van begin mei tot begin augustus, met tweederde van de waarnemingen tussen eind mei en half juni (VERLINDEN 1991).

Ecologie

Oude loofbossen op rijke grond met weelderige ondergroei en veel (liggend) dood hout. De meeste Nederlandse waarnemingen zijn in eiken-haagbeukenbossen gedaan.

Mannetjes zitten langdurig op een afgezaagde boomstronk of liggende boomstam en jagen andere vliegen weg. Een stronk wordt vaak meerdere jaren achtereenvolgens als territorium gebruikt. De vliegen zijn bij toenadering door mensen snel

verstoord. Zowel mannetjes als vrouwtjes rusten op bladeren van struiken en bezoeken bloemen, met name witte schermbloemen.

De larve is beschreven door Girschner (1884) en Rotheray (1993). Deze leeft in de rottende kern van - meestal oude - beukenstompen, waar hij diep in de wortels kan zitten (ROTHERAY 1993).

Summary – Very rare. Less common before 1950, no trend since. Strongly threatened. Old deciduous forest on rich soil. Males hold territories on tree trunks, which can be used as such for years in a row by subsequent generations. Shy when approached by humans.

Caliprobola speciosa mannetje, zwevend.

Callicera Glanzweefvliegen

WR

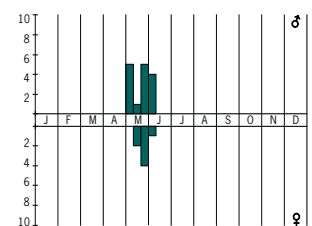
Middelgrote tot grote (10-13 mm), zwartglimmende tot koper- of goudkleurige zweefvliegen, lijken sterk op bijen. Lange antennen, antenneborstel op einde van derde anten-nelid.

Taxonomie en determinatie

Tot het verschijnen van Speight (1991b) was er veel onduidelijk over het soortonderscheid. Er is nu alleen nog onduidelijkheid over status en voorkomen van *Callicera macquar-ti* Rondani, 1844 in Nederland. Wij beschouwen dit taxon als een donkere vorm van *Callicera fagesii* omdat er, naast de variatie in kleuren, geen andere kenmerken lijken te zijn. Voor determinatie van de Nederlandse soorten kan men Speight (1991b) of Van Veen (2004) gebruiken.

Verspreiding

Holarctisch en oriëntaals, met vijftien tot twintig soorten. Speight (1991b) erkent zes soorten in Europa, waarvan er vier in Nederland waargenomen zijn. *Callicera spinolae* Rondani, 1944 zou nog in Nederland kunnen opduiken. Renema & Wakkie (2001) beschrijven het voorkomen van dit genus in Nederland.

Caliprobola speciosa